

Sociologie práva, východiska a přístupy (výchozí pracovní teze)

Přednášející a seminarizující

prof. JUDr. PhDr. Miloš Večeřa, CSc.

doc. PhDr. Martina Urbanová, Ph.D.

Literatura:

- Večeřa, M., Urbanová, M. Sociologie práva. Plzeň: A. Čeněk, 2006
Urbanová, M. Systémy sociální kontroly a právo. Plzeň: A. Čeněk, 2006
Večeřa, M., Urbanová, M. Sociologie práva v textech. Brno: MU, 1998
Večeřa, M. Teorie sociálního státu. Brno: MU, 1995
Girtler, R. Okrajové sociální kultury. Brno: MU, 2001.
Keller, J. Úvod do sociologie. Praha: Slon, 2002.
Příbáň, J. Sociologie práva. Praha: Slon, 1997.
Velký sociologický slovník. Praha : Karolinum, 1996.
Sociologický časopis

Žijeme ve stále složitějším světě, než aby se věci mohly hýbat směrem, kterým jsou strčeny

Současná finanční krize ukázala krach sofistikovaných matematicko-statistických modelů akciových trhů a ekonomického chování lidí

Sociální realita je stále složitější, abstraktnější a komplexnější

Tři důvody selhání modelů a prognóz:

1. reflexivita – zdokonalené modely mění i vztah člověka ke světu (chová se jinak)
2. konstruovanost – klíčové pojmy, ideály, cíle se stále mění, konstruujeme si je (ideál krásy, situace na trhu apod.)
3. komplexita soc. světa – je těžké předvídat, když se oproti šachu pravidla hry a velikost šachovnice stále mění

Sociální realita je stále abstraktnější a komplexnější.

- Zkušenost je věc, kterou člověk získá až když ji nepotřebuje (*Artur Bloch- Murphyho zákony*)

- Sociologie pomáhá porozumět svým zkušenostem prostřednictvím jiných lidí (*Zygmunt Bauman: Myslet sociologicky*)

- Ty nejsamozřejmější věci nejsou samozřejmé

- Velké věci bývají jednoduché

- Kdo pojmenuje věci, ten je ovládá

- Šťastný ten, kdo má dobré učitele (řecké rčení)

- Non iurare in verba magistri (Nepřísahat na slova učitelova - *Horatius a stará univerzitní zásada*)

- **Právník** se neustále pohybuje v sociálních vztazích a pracuje se sociálními jevy, řeší sociální problémy

Oblasti právní praxe:

- **Právní služba** – práce s klientem
- **Rozhodovací činnost** – řešení právních situací
- **Práce v organizačních strukturách** – vztahy spolupráce, podřízenosti a nadřízenosti

- **O jeho úspěšnosti** rozhoduje schopnost práce s lidmi.

- Aristoteles: Člověk je ZOON POLITIKON

- Člověk je vybaven sociabilitou, to neznamená, že se ve společnosti a sociálních vztazích dobře orientuje

- Sokrates: Vím, že nic nevím (mnozí ještě nevědí, že nevědí)

- Goethe: Člověk vlastně ví, jenom když ví málo. Čím víc ví, tím větší jsou jeho pochybnosti.

- Goethe: Ovoce ze stromu poznání trhá každý tak vysoko, kam až dosáhne

- Sociální ignoranti; sociální a emoční slepota, hluchota

- Sociální kompetence; sociologická erudice; sociologická imaginace

- Berger: Představy lidí o sociologii a sociologovi jsou zjednodušené, iluzorní

- Sociologický machiavelismus - zneužití sociologie; Orwelovská antiutopie (distopie)

Sociologické poznání versus zdravý rozum

Sociologické poznání představuje systematické a cílevědomé poznávání sociální reality vědeckými postupy a metodami.

Zdravý rozum je zobecněním běžné nesystematické zkušenosti každodenního života. Jeho kvalita v sociální oblasti odvisí zejména od sociální a emoční inteligence jedince a socializací předávané obecné lidské zkušenosti (moudrosti).

- **Emoční inteligence (EQ)** – schopnost porozumět emocím a pocitům svým a druhých lidí, zvládnutí emocí, sebetmotivace

- **Sociální inteligence (SQ)** - schopnost orientovat se v mezilidských vztazích a sociálních situacích, rozumět jim, spolužít s lidmi, působit na ně, komunikovat s nimi a dostat je tam, kam chceme

- **EQ a SQ** jsou geneticky podmíněny, ale nerozvinou se bez průběžného rozvíjení (tréninku)

v procesu sociální interakce a sociálního učení

EQ a SQ podmiňují schopnost (umění) jednat s lidmi

- **Schopnost jednat s lidmi** není běžná v populaci, většina lidí ji musí trénovat
- **Úspěšnost zdravého rozumu** (úsudku) při řešení konkrétního sociálního problému závisí zejména na složitosti tohoto problému a úrovni sociální a emoční inteligence řešitele. Právní problémy bývají současně i problémy sociálními nebo mají sociální konsekvence (sociální příčiny a důsledky)
- **Sociologické poznání** umožňuje porozumět sociálnímu dění a sociálním jevům kolem nás
- **Berger**: Sociologické poznání umožňuje “vidět skrz”, “vidět za scénu”, “prohlédnout hru”, neboť “věci nejsou tím, čím se zdají”
- Sociologie se snaží postihnout sociální realitu a v ní se realizující sociální vztahy a sociální jevy. Studuje sociální příčiny, důsledky a zákonitosti sociálních jevů; vzdálené příčiny (příčiny příčin) jsou obvykle příčinami sociálními
- Sociologie práva studuje právo jako sociální jev (oblast společenského života), sociální život práva, jeho fakticitu